PRI LEKTAR BONA VERKI

Voltaire (pseudonimo di François-Marie Arouet) (1694–1778) esis la maxim salianta homo literatural dum la XVIIIma yarcento. Lu kompozis 27 tragedii, multa poemi, rakonti e pamfleti, la romano *Candide*, e plu kam 12,000 letri. Hike, evanta 62, lu respondizas a yunino qua sendabis sua propra versi ad ilu e demandabis konsili, quale divenar bona poeto.

A Mademoiselle * * *

che Délices, apud Genève

20 junio 1756

Me esas, mademoiselle, nur old invalido, e mea stando esez plu penoza, por ke me ne plu balde respondizis a la letro per qua vu honorizis me, e por ke me sendas a vu prozo por vua bela versi. Vu demandas de me konsili, vu bezonas nulo ecepte vua propra gusto. La studiado quan vu facas pri la linguo Italiana ankore plufortigas ta gusto kun qua vu esis naskinta, e quan nulu povas donar. Tasso[1] ed Ariosto[2] donos a vu plu multo de servado kam omna lecioni; ma, pro ke vu degnas konsultar me de tanta disto, me invitas vu lektar ta verki qui esas longatempe aprobita dal publiko, e di qui la reputo esas tote nedubitenda. Olti esas kelka, ma on plu multe profitas lektar oli, kam la omna mala libreti da qui ni inundesas. La bon autori havas la justa quanto de esprito, nultempe serchas olu, pensas per bona raciono, ed expresas su per klareso. Semblas ke homi ne plus skribas ecepte per enigmi. Nulo esas simpla, omno esas afektacema; on distas su en omno de naturo, on havas la desfortuno volar esar plu bona kam nia maestri.

Esez fidela, mademoiselle, ad omno plezanta en oli. La minim afektaco esas vicio. L'Italiani degeneris, pos Tasso ed Ariosto, pro ke li volis havar tro multa esprito; e la Francani standas same.

1 Torquato Tasso (1544–1595), famoza poeto Italiana, autoro dil epikajo *La Gerusalemme liberata* (Jerusalem liberigita).
2 Ludovico Ariosto (1474–1533), famoza poeto Italian, autoro dil epikajo *Orlando furioso* (Orlando dementa).

Videz quale naturale skribas Madame de Sévigné[3] e l'altra dami; komparez lia stilo a la tordita frazi di nia romaneti; me citas a vu la heroini de vua sexuo, pro ke vu semblas a me facita por similesar eli. Existas verki da Madame Deshoulières[4] quin nul autoro de nia tempo povas egaligar. Se vu volas, ke me citez del viri, videz per quala klareso, per quala simpleso nia Racine[5] sempre su expresas. Singlu kredas, lektante lu, ke lu povus dicar per prozo ta qua Racine dicis per versi. Kredez ke li omna ne esos tante klara, tante simpla, tante eleganta, li valorus nulo.

Vua meditado, mademoiselle, instruktos vu centfoye plu multe kam me povas dicar a vu. Vu videz, ke nia bona skribisti, Fénelon,[6] Bossuet,[7] Racine, Despréaux,[8] sempre uzas la justa vorto. On kustumigas su bone parolar per lektar ofte ti qui bone skribis; on facas kustumo expresar simple e noble sua pensi sen peno. To esas tote ne studiado; kustas nula peno lektar to quo es bona, e ne lektar l'altra; on havas kom mastro nur sua plezuro e sua gusto.

Pardonez, mademoiselle, ca longa meditato: nur atribuez ol a mea obedio a vua imperi.

Me havas la honoro esar respektoze, edc.

---

3 Madame de Sévigné (1626–1696), famoza pro sua *Letri*.
4 Madame Deshoulières (1638–1694), konocita pro sua poemi pastorala.
5 Jean Racine (1639–1699), la maxim granda poeto tragediala de Francia.
6 François de Salignac de la Mothe-Fénelon (1651–1715), arki-episkopo Katolika, teologiisto, poeto ed autoro.
7 Jacques Bénigne Bossuet (1627–1704), episkopo Katolika, autoro e teologiisto, famoza pro sua prediki.
8 Despréaux, konocita kom Nicolas Boileau (1636–1711), poeto, kritikisto literaturala, e satiristo.